

การพัฒนาศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้กับลูก

สุรียพร กฤษเจริญ¹
เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย²
กัญจนี พลอินทร์¹
ฐิติพร อิงคถาวรวงศ์¹
จรรย์ ศรีทวีวัฒน์³

Developing parents' ability to give their children sex education

Kritcharoen S¹, Singchangchai P², Phol-In K¹, Ingkathawornwong T¹, Sritaweewat J³.

¹Department of Obstetric-Gynecologic Nursing and Midwifery,

²Department of Administration of Nursing Education and Nursing Service,

Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla, 90112, Thailand

³Thapa School, Thapa, Songkhla, 90150, Thailand

Songkla Med J 2009;27(4):279-289

---

¹ภาควิชาการพยาบาลสูติ-นรีเวชและผดุงครรภ์ ²ภาควิชาการบริหารการศึกษาพยาบาลและบริการพยาบาล
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90112

³โรงเรียนเทพา อ.เทพา จ.สงขลา 90150

รับต้นฉบับวันที่ 19 มกราคม 2552 รับลงตีพิมพ์วันที่ 9 เมษายน 2552

Abstract:

Objectives: To study ways to develop parents' ability to provide adequate sex education to their children, and to compare parents' abilities and the children's level of satisfaction in their parents' teaching before and after the training.

Research design: Participation action research

Materials and methods: The subjects were 80 parents and 80 children. The reliability of the questionnaire inquiring about the ability of parents was 0.98 and the children's level of satisfaction was 0.97. The data was analyzed using descriptive statistics and paired t-test.

Results: The training for parents was in the form of a workshop, using a student-centered approach. The means of the parents' abilities and the levels of satisfaction before and after the training were significantly different ($t = 5.65, p < 0.001$; $t = 2.84, p < 0.001$ respectively). The parents' ability had improved in many aspects, notably accurate knowledge, courage in giving sex education, better understanding about children, and understanding that sex education was not something they should be ashamed of. The children were satisfied with their parents' efforts in many aspects: parents' views on sex education as more important, parents being more skillful in giving sex education, parents' ability to efficiently give advice about sex-related issues, and parents being more understanding and trusting their children more.

Conclusion: The results of this study should be beneficial for health personnel and other people involved in sex education. Training based on workshops developed from this study can be used to develop parents' abilities in providing their children with sex education to enable them to have a safe and healthy sex life.

Key words: children, development, parents' ability, sex education

บทคัดย่อ:

วัตถุประสงค์: ศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้กับลูก เปรียบเทียบศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้กับลูกและความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา

รูปแบบวิจัย: วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วัสดุและวิธีการ: กลุ่มตัวอย่างคือพ่อแม่และลูกกลุ่มละ 80 คน ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามศักยภาพการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่เท่ากับ 0.98 แบบสอบถามความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ เท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทีคู่

ผลการศึกษา: รูปแบบการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่คือการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบยี่ดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่และความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ระหว่างก่อนและหลังพัฒนามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 5.65, p < 0.001$; $t = 2.84, p < 0.01$ ตามลำดับ) หลังการพัฒนาพ่อแม่มีศักยภาพการสอนเรื่องเพศให้กับลูกคือ มีความรู้ กล้าสอนเรื่องเพศ เข้าใจลูก

และเข้าใจว่าเรื่องเพศไม่ใช่เรื่องน่าอาย ความพึงพอใจของลูกคือ พ่อแม่ให้ความสำคัญกับการสอนเรื่องเพศ มีความรู้ และทักษะการสอนเรื่องเพศ เป็นที่ปรึกษาเรื่องเพศได้ เข้าใจลูกและไวใจลูกมากขึ้น

สรุป: ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรที่มสุขภาพและผู้เกี่ยวข้อง ในการนำรูปแบบการอบรมที่พัฒนาจากการศึกษานี้ไปใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ได้ตรงกับความต้องการการเรียนรู้เรื่องเพศของลูก ซึ่งจะช่วยให้ลูกมีชีวิตที่ปลอดภัยและมีสุขภาพทางเพศที่ดีต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนา, ลูก, ศักยภาพพ่อแม่, สอนเรื่องเพศ

บทนำ

การมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงมากขึ้น เห็นได้จากอายุการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นลดลงเรื่อยๆ ปัจจุบันพบวัยรุ่นผู้ชายและผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่อายุระหว่าง 10-14 ปี ร้อยละ 8 และร้อยละ 5 ตามลำดับ¹ วัยรุ่นผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ที่อายุน้อยที่สุดคือ 9 ปี วัยรุ่นผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์ที่อายุน้อยที่สุดคือ 10 ปี และพบว่าวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากขึ้น ทำให้มีอัตราการตั้งครรภ์และการติดเชื้อเอชไอวีสูงขึ้นตามไปด้วย² จากผลการสำรวจพฤติกรรมและทัศนคติด้านเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอายุ 16-21 ปี ใน 14 ประเทศทั่วโลกพบว่า วัยรุ่นไทยร้อยละ 52 นิยมมีคู่นอนมากกว่า 1 คน ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดในโลก ในขณะที่ค่าเฉลี่ยทั่วโลกคือร้อยละ 34 วัยรุ่นไทยมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเพียงร้อยละ 23 เป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดในโลก ค่าเฉลี่ยทั่วโลกคือร้อยละ 57³ ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อวัยรุ่น ครอบครัว สังคมและประเทศชาติอย่างมากมาย โดยเฉพาะวัยรุ่นจะได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย สังคม จิตใจและจิตวิญญาณ ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ การตั้งครรภ์เมื่อไม่พร้อม การทำแท้งผิดกฎหมาย ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ สูญเสียความเจริญก้าวหน้าในอนาคต ขาดความภาคภูมิใจในตนเองและมีตราประทับใจ นอกจากนี้ยังพบว่าวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย มักมีปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงอย่างอื่นร่วมด้วย

เช่น สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ดิทยาเสพติด มีพฤติกรรมก้าวร้าว อารมณ์ซึมเศร้า มีความรู้สึกผิด มีความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคง และเปลี่ยนคู่อหลายคน⁴

การมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควรเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของวัยรุ่น ขาดทักษะในการปฏิเสธ ทำให้ไม่กล้าตัดสินใจในสถานการณ์ที่กดดันและเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์⁵ การที่วัยรุ่นขาดความรู้และทักษะเรื่องเพศเป็นเพราะผู้ใหญ่เชื่อว่าการพูดการสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศเป็นการยั่วยู่ทางเพศ วัยรุ่นจึงแสวงหาความรู้เรื่องเพศจากแหล่งความรู้นอกระบบ เช่น กลุ่มเพื่อน ข้อมูลที่ได้ อาจเป็นความเชื่อหรือมายาคติมากกว่าข้อเท็จจริง⁶⁻⁷ เป็นเหตุให้วัยรุ่นส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องในบางเรื่อง ขาดความรู้และทักษะในเชิงวิเคราะห์สถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ทำให้ขาดความระมัดระวังและป้องกันตนเอง⁸ ในขณะที่พ่อแม่ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสอนเรื่องเพศให้กับลูก⁹ และเป็นบุคคลที่ลูกเชื่อถือไว้วางใจ อยากพูดคุยปรึกษาเรื่องเพศด้วย⁶ ไม่ได้สอนเรื่องเพศให้กับลูก เพราะเชื่อว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอาย ไม่กล้าสอนและไม่มีความรู้เพียงพอที่จะสอนลูก^{6,10} จึงพบว่าพ่อแม่สอนเรื่องเพศให้กับลูกน้อยกว่าที่ลูกต้องการให้พ่อแม่สอน¹¹ พ่อแม่ไทยจึงเป็นพ่อแม่ที่สอนเรื่องเพศให้กับลูกน้อยที่สุดในโลก คือมีพ่อแม่เพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่สอนเรื่องเพศให้กับลูก ในขณะที่ค่าเฉลี่ยทั่วโลกคือร้อยละ 12³

ดังนั้นพ่อแม่ต้องให้ความสำคัญกับการสอนเรื่องเพศให้กับลูก เพื่อให้ลูกมีความรู้ความเข้าใจและมี

ผู้ชายจำนวน 6 คน และนักเรียนผู้หญิงจำนวน 6 คน รวมเป็นพ่อแม่และนักเรียนกลุ่มละ 12 คน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการสนทนากลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ส่วนดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามของพ่อแม่และลูก แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของพ่อแม่ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส จำนวนบุตรทั้งหมด ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และความเพียงพอของรายได้ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของลูกประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา และเกรดเฉลี่ย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามศักยภาพการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่และแบบสอบถามความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และใช้องค์ประกอบการสอนเรื่องเพศศึกษาขององค์การแพธ (PATH)¹⁶ เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย เนื้อหาการสอนเรื่องเพศ 6 ด้าน จำนวน 60 ข้อ คือ 1) พัฒนาการของมนุษย์ 9 ข้อ 2) สัมพันธภาพ 11 ข้อ 3) ทักษะส่วนบุคคล 9 ข้อ 4) พฤติกรรมทางเพศ 10 ข้อ 5) สุขภาพทางเพศ 12 ข้อ และ 6) สังคมและวัฒนธรรม 9 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ แปลผลค่าคะแนนโดยรวมและรายด้านเป็นค่าเฉลี่ย กำหนดระดับคะแนนดังนี้คะแนน 0-1.00 ศักยภาพการสอนเรื่องเพศ/ความพึงพอใจต่อการสอนเรื่องเพศน้อย คะแนน 1.01-2.00 ศักยภาพการสอนเรื่องเพศ/ความพึงพอใจต่อการสอนเรื่องเพศปานกลาง คะแนน 2.01-3.00 ศักยภาพการสอนเรื่องเพศ/ความพึงพอใจต่อการสอนเรื่องเพศ

จำนวน 3 ท่าน หาค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 และ 0.97 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 แนวคำถามข้อมูลเชิงคุณภาพสำหรับพ่อแม่และลูก เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการสอนเรื่องเพศให้กับลูก ปัญหาอุปสรรคในการสอนเรื่องเพศให้กับลูก ความต้องการการพัฒนาศักยภาพการสอนเรื่องเพศให้กับลูก ความต้องการให้พ่อแม่สอนเรื่องเพศ และความพึงพอใจต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังนี้คือ คณะผู้วิจัยหารูปแบบการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้กับลูกร่วมกับพ่อแม่และลูก ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่มครั้งละ 1-2 ซึ่งไม่จำกัดจำนวน 3-4 ครั้งในพ่อแม่และลูก เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินและวางแผนเพื่อหารูปแบบการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่ให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและบริบททางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมของพ่อแม่และความต้องการการเรียนรู้เรื่องเพศของลูก เมื่อได้รูปแบบที่เป็นที่ต้องการของพ่อแม่และลูกแล้ว นำรูปแบบที่ได้ไปทดลองปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของพ่อแม่และลูกเมื่อได้รูปแบบที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของพ่อแม่และลูก จึงดำเนินการพัฒนารูปแบบภายหลังเสร็จสิ้นการพัฒนารูปแบบ 6 เดือน ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากพ่อแม่และลูกเพื่อติดตามและประเมินผลรูปแบบการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่ในการสอนเรื่องเพศให้กับลูก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติพรรณนา คือ จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย

2. เปรียบเทียบศักยภาพของพ่อแม่ในการสอนเรื่องเพศให้กับลูกระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา โดยใช้สถิติทีคู่ (paired t-test)

3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ ก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้สถิติทีคู่ (paired t-test)

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction)

ผลการศึกษา

จากการดำเนินการวิจัยพบว่า มีปัจจัยหลายด้านที่ทำให้ไม่สามารถสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ได้ ได้แก่ พ่อต้องทำงานไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม และพ่อมีความเห็นว่าการสอนเรื่องเพศให้ลูกเป็นบทบาทหน้าที่ของแม่ พ่อแม่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้จึงเป็นแม่ร้อยละ 71.3 และเป็นพ่อร้อยละ 28.8 มีอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 55.0) รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 33.8) อายุเฉลี่ยเท่ากับ 40.9 ปี (S.D. = 8.1) นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ ร้อยละ 53.8 และ 46.3 ตามลำดับ มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 82.5 มีจำนวนลูกระหว่าง 1-3 คน ร้อยละ 60 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 51.3) รองลงมาคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 32.5 ประกอบอาชีพ ทำสวนทำไร่ ร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 35.0 พ่อแม่ ร้อยละ 66.3 มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน และร้อยละ 65.0 มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย

ลูกเป็นผู้หญิง ร้อยละ 78.8 มีอายุระหว่าง 17-19 ปี ร้อยละ 40.0 อายุระหว่าง 14-16 ปี ร้อยละ 35.0 ร้อยละ 53.8 นับถือศาสนาอิสลามและร้อยละ 46.3 นับถือศาสนาพุทธ อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ร้อยละ 81.3 ร้อยละ 57.5 กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และร้อยละ 42.5 กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีผลการเรียน

อยู่ระหว่าง 2.01-3.00 ร้อยละ 48.8 รองลงมาคือ 3.00-4.00 ร้อยละ 35.0

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้กับลูกที่ได้คือรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มศักยภาพการสอนเรื่องเพศให้กับลูกที่พ่อแม่ต้องการพัฒนา คือ ความมั่นใจในการพูดคุยเรื่องเพศกับลูก วิธีการสื่อสารและสอนเรื่องเพศกับลูก ความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้อง และการมีทัศนคติที่ดีต่อวัยรุ่น จึงจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยวิธีการถ่ายทอดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ให้ออกกำลังกายจากคู่มือฝึกอบรม ผู้จัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบรอบด้านขององค์การแพธ¹⁷ เนื้อหาในการอบรมประกอบด้วยกิจกรรมการละลายพฤติกรรม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรักษาความลับ ทัศนคติเรื่องเพศ วิธีการสื่อสารเรื่องเพศ ความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเข้าใจความคิดความรู้สึกและความต้องการของวัยรุ่น และความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์ และเพื่อให้การอบรมสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบททางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมของพ่อแม่ที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงจัดให้มีวิทยากรที่นับถือศาสนาอิสลามตามที่พ่อแม่ต้องการ

ค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.03, S.D. = 0.63) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ก่อนการพัฒนาพ่อแม่สอนเรื่องเพศให้กับลูกในระดับน้อย มีสาเหตุคือพ่อแม่อายุที่จะพูดเรื่องเพศ ไม่มีความรู้เรื่องเพศ ไม่เคยได้รับการสอนเรื่องเพศจากพ่อแม่มาก่อน ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นสอนอย่างไร ไม่มีเวลาและไม่คิดถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับลูก พ่อแม่กลัวลูกอายกลัวว่าการสอนเรื่องเพศจะเป็นการส่งเสริมให้ลูกหมกหมุ่นกับเรื่องเพศมากเกินไป คิดว่าเป็นเรื่องที่ลูกสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ลูกเป็นเด็กดี และลูกปฏิบัติตามหลักศาสนา ลูกไม่เคยถาม และลูกยังเป็นเด็กไม่ควรรู้เรื่องเพศ

ค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่หลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.34) ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าภายหลังการพัฒนาพ่อแม่มีศักยภาพในการสอนเรื่องเพศให้กับลูกหลายด้าน ดังนี้คือ มีความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้อง มีความสามารถในการสื่อสารและการสอนเรื่องเพศกับลูก มีความเข้าใจลูกวัยรุ่นมากขึ้น เข้าใจว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกเพศทุกวัย และการสอนเรื่องเพศให้กับลูกไม่ใช่เรื่องน่าอาย

ค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้กับลูกระหว่างก่อนและหลังการพัฒนาทั้งโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2)

ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.60) ในด้านข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่อง

เพศของพ่อแม่ มีตั้งแต่ระดับไม่พึงพอใจถึงพึงพอใจน้อยสาเหตุคือ ลูกรับรู้ว่าคุณแม่ไม่ได้สอนเรื่องเพศให้กับลูกตามที่ลูกต้องการ และพ่อแม่มักห้ามลูกไม่ให้ทำเรื่องต่างๆ โดยไม่บอกเหตุผล

ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่หลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.43) ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าลูกมีความพึงพอใจต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ในหลายประเด็นดังนี้คือ พ่อแม่ให้ความสำคัญกับการสอนเรื่องเพศกับลูกและมีความรู้เรื่องเพศมากขึ้น พ่อแม่มีทักษะในการสอนเรื่องเพศให้กับลูกมากขึ้น พ่อแม่เป็นที่ปรึกษาเรื่องเพศให้ลูก และพ่อแม่เข้าใจลูกและให้ความไว้วางใจในตัวลูกมากขึ้น

ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ระหว่างก่อนและหลังการพัฒนาทั้งโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา (n = 80 คน)

ศักยภาพการสอนเรื่องเพศ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		t
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
รวม	2.03	0.63	2.48	0.34	5.65***
พัฒนาการของมนุษย์	1.78	0.66	2.47	0.40	8.03***
สัมพันธภาพ	2.20	0.65	2.53	0.36	3.99***
ทักษะส่วนบุคคล	2.14	0.70	2.45	0.46	3.31**
พฤติกรรมทางเพศ	1.98	0.69	2.38	0.49	4.24***
สุขภาพทางเพศ	1.92	0.77	2.53	0.44	6.12***
สังคมและวัฒนธรรม	2.14	0.71	2.51	0.36	4.14***

** p ≤ 0.0, *** p ≤ 0.001

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา (n = 80 คน)

ความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		t
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
รวม	2.00	0.60	2.24	0.43	2.84**
พัฒนาการของมนุษย์	1.73	0.73	1.93	0.56	1.88
สัมพันธภาพ	2.12	0.66	2.33	0.46	2.32*
ทักษะส่วนบุคคล	2.13	0.67	2.33	0.49	2.25*
พฤติกรรมทางเพศ	1.94	0.66	2.23	0.53	3.03**
สุขภาพทางเพศ	1.95	0.67	2.18	0.56	2.44*
สังคมและวัฒนธรรม	2.16	0.68	2.42	0.53	2.68**

*p < 0.05, **p < 0.01

วิจารณ์

ผลการศึกษาค้นพบว่ารูปแบบที่พ่อแม่และลูกร่วมกันกำหนดเพื่อพัฒนาศักยภาพพ่อแม่คือการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กิจกรรมในการอบรมแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้กับลูก จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การเสริมสร้างทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศสำหรับแม่และการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการที่เน้นการมีส่วนร่วมของแม่และลูกสาว โดยผ่านการปรับเปลี่ยนความรู้และทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของแม่¹⁷ การอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้คำนึงถึงความรู้ความสามารถและความต้องการการเรียนรู้ของพ่อแม่ รวมทั้งบริบททางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมของพ่อแม่ กิจกรรมที่นำมาใช้ในการอบรมเป็นกิจกรรมที่สื่อสารเรื่องเพศเชิงบวก ซึ่งกำลังเป็นแนวทางใหม่ของการทำงานเรื่องเพศในระดับนานาชาติ แตกต่างจากแนวทางที่ใช้การสื่อสารเรื่องเพศในเชิงลบ เช่น เน้นอันตรายของโรค ใช้ความหวังดีเป็นที่ตั้งหรือใช้เทคนิคการขู่ให้กลัว ซึ่งเป็นการรณรงค์ให้มีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยไม่ได้ผล¹⁸ นอกจากนี้การที่พ่อแม่ได้มีส่วนร่วม

ในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เห็นได้จากภายหลังการพัฒนาพ่อแม่มีศักยภาพในการสอนเรื่องเพศให้กับลูกทั้งโดยรวมและรายด้านมากกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบ

ค่าเฉลี่ยคะแนนการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่หลังการพัฒนามีค่ามากกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยการสอนเรื่องเพศก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยรวมและรายด้าน และพ่อแม่มีศักยภาพในการสอนเรื่องเพศให้กับลูกหลายด้าน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้กับลูก เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับพ่อแม่ สอดคล้องกับวิถีชีวิต บริบททางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมของพ่อแม่ ผลการศึกษาค้นครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่าพ่อแม่ที่เข้าร่วมการอบรมทักษะการสอนเรื่องเพศให้กับลูก มีความสามารถในการสื่อสารเรื่องเพศดีขึ้น¹³ และการที่พ่อแม่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารเรื่องเพศที่ถูกต้องกับลูก ช่วยยืดระยะเวลาการมีเพศสัมพันธ์ของลูกสาวออกไป¹⁹

ในด้านค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่หลังการพัฒนาโดยรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านพัฒนาการของมนุษย์ มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากลูก ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมและใช้ได้ผลดี ทำให้พ่อแม่มีศักยภาพในการสอนเรื่องเพศด้านต่างๆ และดูแลเอาใจใส่ลูกมากขึ้น ลูกจึงมีความพึงพอใจต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่มากขึ้นเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของนรมนต์ มหาศิริมงคล²⁰ ที่พบว่าการศึกษาแบบเอาใจใส่ของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นกับพ่อแม่ถึงร้อยละ 21.5 ส่วนลูกมีความคิดเห็นว่าการยี่ดระยะเวลาการมีเพศสัมพันธ์ออกไปและปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้โดยการพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับพ่อแม่ได้อย่างสะดวกใจ²¹ และที่สำคัญคือข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า ลูกรู้สึกที่พ่อแม่เข้าใจ ให้ความไว้วางใจและเป็นที่ปรึกษาของลูกได้ ทำให้ลูกรู้สึกพึงพอใจต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ในระดับมาก

ส่วนการที่ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของลูกต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่ด้านพัฒนาการของมนุษย์ระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นเพราะเนื้อหาเรื่องเพศในด้านนี้เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ในการสอน เกิดจากระยะเวลาในการอบรมไม่เพียงพอที่จะบรรจุเนื้อหาในด้านนี้เต็มที่ ทำให้ลูกรู้สึกว่าพ่อแม่สอนเนื้อหาในด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่นๆ ลูกจึงมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และไม่มีความแตกต่างกันระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้พ่อแม่ไม่สอนเรื่องเพศให้ลูกคือพ่อแม่ขาดความรู้เชิงวิทยาศาสตร์¹⁰ แต่อย่างไรก็ตามลูกจะได้รับความรู้เรื่องเพศในด้านนี้จากครู เพราะเป็นเรื่องที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียนอยู่แล้ว²²

สรุป

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้กับลูกที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กิจกรรมการอบรมแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจากคู่มือฝึกอบรมผู้จัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบรอบด้านขององค์การแพธ และมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินกิจกรรมตามความต้องการการเรียนรู้และบริบททางสังคม วัฒนธรรม และศาสนา ของพ่อแม่ลูกเป็นรูปแบบที่ทำให้พ่อแม่มีศักยภาพการสอนเรื่องเพศให้กับลูกมากขึ้นและลูกมีความพึงพอใจต่อการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. ถวัลย์ อยู่สุวรรณ, มัลลิกา สงเคราะห์, สมจิต ทันมา, และคณะ. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มประชากรอายุ 15-29 ปี อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2547. วารสารโรคเอดส์ 2548;17:32-45.
2. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน. สรุปรายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชน ประจำปี พ.ศ. 2549-2550 [homepage on the Internet]. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์; 2551 [เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2552]. เข้าถึงได้จาก: <http://oppy.oppgo.th>.
3. เกษร สิทธิหนิว. หยุดเซ็กซ์ เก็บพรหมจรรย์: ในวันที่ใครๆ เขาก็ทำกัน [monograph on the Internet]. กรุงเทพมหานคร: นิตยสารสารคดี; 2545 [เข้าถึงเมื่อ 21 สิงหาคม 2550]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.sarakadee.com>.
4. ศิริไชย หงษ์สงวนศรี. วัยรุ่นน่ารัก... ผลต่อสุขภาพและแนวทางการช่วยเหลือ [monograph on the Internet]. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข; 2551 [เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2551]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.dmh.moph.go.th>

5. บุญยิ่ง มานะบริบูรณ์, สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์, จุฬิธา โฉมฉาย, และคณะ. การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กนักเรียนหญิงหลังฟังการบรรยายแบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา. สารศิริราช 2549;58:654-7.
6. Turnbull T, Wersch VA, Schaik VP. A review of parental involvement in sex education: the role for effective communication in British families. Health Educ J 2008;67:182-95.
7. Shetty P, Kowli S, Patil V. Attitude of mothers towards sex education of adolescent girls [monograph on the internet]. New Delhi: WHO Regional Office for South-East Asia; 2005 [cited 2007 Jan 11]. Available from: <http://www.whosea.org>.
8. สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต. สถานการณ์เรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น [monograph on the Internet]. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข; 2547 [เข้าถึงเมื่อ 21 สิงหาคม 2550]. เข้าถึงได้จาก: <http://mhtech.dmh.moph.go.th>.
9. Eastman KL, Corona R, Schuster MA. Talking parents, healthy teens: a worksite-based program for parents to promote adolescent sexual health. Prev Chronic Dis 2006;3:1-9.
10. Mahajan P, Sharma N. Parents attitude towards imparting sex education to their adolescent girls. Anthropologist 2005;7:197-9.
11. สุรีย์พร กฤษเจริญ, กัญจน์ พลอินทร์, ลลิตพร อิงคถาวรวงศ์, และคณะ. การสอนเรื่องเพศของพ่อแม่และความต้องการการเรียนรู้เรื่องเพศของลูก. สงขลานครินทร์เวชสาร 2551;26:61-70.
12. สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ. พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น: พัฒนาการหรือความเบี่ยงเบน [monograph on the Internet] สงขลา: เครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพจังหวัดสงขลา; 2549 [เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2551]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.songkhlahealth.org>.
13. Schuster MA, Corona R, Elliot MN, et al. Evaluation of talking parents, healthy teens, a new worksite based parenting programme to promote parent-adolescent communication sexual health: randomized controlled trial. BMJ [serial on the Internet]. 2008 Jul [cited 2009 Jan 10]; 337(a308). Available from: <http://www.bmj.com>.
14. Tamara AD, Andrea J, Desiree A. Why can't we just talk about it?: an observational study of parents' and adolescents' conversations about sex. J Adolesc Res 2008;23:689-21.
15. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานสรุปยอดรวมจำนวนนักเรียน ครู และภารโรงระดับจังหวัด [monograph on the Internet]. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ; 2549 [เข้าถึงเมื่อ 21 สิงหาคม 2550]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.moe.go.th>.
16. องค์การแพธ. คู่มือฝึกอบรมผู้จัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบรอบด้าน. กรุงเทพมหานคร: เออร์เจนท์แพธ; 2550.
17. อภาพร เผ่าวัฒนา. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเรื่องเพศของมารดาที่มีบุตรสาววัยรุ่นชุมชนแออัด เขตกรุงเทพมหานคร. วารสารพยาบาลสาธารณสุข 2551;22:31-50.
18. ธัญญา ใจดี. สื่อสารเรื่องเพศเชิงบวก ทิศทางใหม่ของงานสุขภาวะทางเพศ [monograph on the Internet]. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย; 2551 [เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม 2551]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.trf.or.th>.
19. Yang H, Stanton B, Li X, et al. Dynamic association between parental monitoring and communication and adolescent risk involvement among African-American adolescent. J Natl Med Assoc 2007;99:517-24.

20. นรมนต์ มหาศิริมงคล. ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นตอนต้นกับพ่อแม่ [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2548.
21. Lederman RP, Chan W, Roberts-Gray C. Parent-adolescent relationship education (PARE): program delivery to reduce risks for adolescent pregnancy and STDs. *Behav Med* 2008;33:137-43.
22. สุรีย์พร กฤษเจริญ, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, ฐิติพร อิงคถาวรวงศ์, และคณะ. ความต้องการการเรียนรู้การสอนเพศศึกษาของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์* 2551;14:333-48.